

Personskadekommittén
Cirkulär 2/2010

(Avstämt 2020-11-17)

2010-11-30

Ersättning för begravningskostnader

Allmänt

Nuvarande lagstiftning (SFS 2001:732 och som gäller för skadefall inträffade från 2002-01-01) är till innehållet samma som den lagstiftning som tillkom 1976 vid vilket tillfälle det för första gången tillkommer en lagreglering om rätten till ersättning för begravningskostnader. Av förarbetena till 1976 års lagstiftning framgår att bestämmelsen i Skl 5:2 inte avsåg att ändra tidigare praxis utan i stället kodifiera gällande rätt.

Skadeståndslagen 5:2 anger följande:

”Har personskada lett till döden, skall ersättning betalas för

1. Begravningskostnader och, i skälig omfattning, annan kostnad till följd av dödsfallet
2.
3.

Efter 1976 års lagstiftning har inte skett några väsentliga förändringar i rättspraxis annat än i en dom från HD 1982 (NJA 1982 s 668) i vilken utvidgning skedde av rätten till ersättning för resor till begravning (Australienfallet). I denna dom angav HD att ”En utvidgning av ersättningsmöjligheterna bör kunna ske om nödvändig försiktighet iakttas”.

Några andra normgivande rättsfall som gäller begravningskostnader har därefter inte kommit fram.

Begravningsavgift

Från 1 januari 2000 betalar alla folkbokförda i Sverige en begravningsavgift. Begravningsavgiften gäller alla oavsett tro eller medlemskap i trossamfund. Avgiften ligger i kommunalskatten eller i kyrkoavgiften för den som är medlem i Svenska kyrkan. Begravningsavgiften går till kostnaderna för begravningsverksamheten. Enligt riksdagsbeslut ska Svenska kyrkan ansvara för att det finns kyrkogårdar och gravplatser för alla, oavsett religiös övertygelse. Begravningsavgiften är inte knuten till den individuella begravningen, utan en stor del av avgiften används bl.a. för att förvalta de kyrkogårdar och andra gravplatser som finns.

Icke medlem i Svenska kyrkan

Den som har valt att gå ur Svenska kyrkan har inte längre tillgång till alla Svenska kyrkans tjänster och verksamheter. Till exempel kan den som inte

är medlem inte utan vidare disponera Svenska kyrkans tjänster och verksamheter utan kan få betala för de tjänster som tas i anspråk. Utgångspunkten för Svenska kyrkans hållning är att den som genom ett aktivt beslut valt att lämna kyrkan inte heller önskar bli begravd enligt Svenska kyrkans ordning.

Rekommendationen från Svenska Kyrkans Församlingsförbund är att den församling i vilken begravningen förrättas debiterar dödsboet en avgift motsvarande tre gånger relevanta komponenter i den fastställda clearingtaxan (se rubrik Begravningsclearingen).

Vad ersätts genom begravningsavgiften

Följande poster ersätts genom begravningsavgiften

- Gravplats på allmän begravningsplats under 25 år
- Gravsättning inkl gravöppning, återfyllandet och iordningsställandet av öppnad grav
- Kremering
- Transporter av kistan från bisättningslokal till begravningsceremoni, till krematorium och till begravningsplats
- Bisättningslokal, det vill säga lokalen där den avlidne förvaras, i kyrkan eller kapellet i väntan på begravning
- Processionsbärning (inom Begravningsgudstjänsten)
- Lokal för begravningsceremoni med eller utan religiösa symboler

Begravningsclearing

För den enskilde innebär clearingen att de tjänster som tillhandahålls dödsboet kostnadsfritt i den församling den avlidne var folkbokförd även blir avgiftsfri för dödsboet om begravningen sker i annan församling. Stockholm står utanför detta clearingsystem.

Taxa för begravningsgudstjänst för 2010 – clearing (SvKB 2009:10)

• Präst vid begravningsgudstjänst	1 300 kr
• Medverkan av kyrkomusiker	500 kr
• Lokalupplåtelse	1 600 kr
• Utbärning och sänkning (ingående i begravningsgudstjänsten)	2 500 kr

Vilka kostnader faller på dödsboet och faktureras vanligen från begravningsbyrå

I princip ersätts alla normala kostnader som förekommer i samband med en begravning. Faktorer som kan påverka skälighetsbedömningen är bl.a. den avlidnes religiösa trosbekännelse, sociala ställning – ekonomiska förhållanden – och även vad som är brukligt på orten (sedvänjor).

Ersättningsbara poster i allmänhet kan vara följande vilka antingen ingår i fakturan från begravningsbyrån eller faktureras särskilt.

- Dödsannons
- Transport av den avlidne från sjukhuset till bisättningslokalen
- Svepning/Kista/Urna
- Kistdekorationer
- Bärare
- Tryckta psalmkort
- Solosång/Musik
- Gravsten/Inskription på befintlig gravsten
- Minnesalbum
- Begravningsmåltid/Minnesstund
- Begravningsbyråns representation vid begravning samt övrig arbetskostnad

Ersättningsbeloppets storlek

Den ersättning som ska lämnas för begravningskostnader är beroende bl.a. av vilka kostnader som ersätts från annat håll (genom begravningsavgiften/clearing), den avlidnes trosbekännelse, sociala förhållanden samt sedvänja på orten. Detta innebär att det är mycket svårt att bestämma vilken total kostnad som är rimlig och rättvis i det enskilda ärendet. Den lagstadgade rätten att ersätta begravningskostnader i skälig omfattning grundar sig ursprungligen på att ersättning lämnades i skadeståndsärenden (Trafik/Ansvar) på frivillig grund. Skälighetsbegreppet är således det alltjämt gällande och har sedan länge haft stöd i rättspraxis (NJA 1971 sid 78 m fl.).

Vid en skälighetsbedömning är det således mer lämpligt att ta hänsyn till kostnadernas totala belopp än att detaljgranska de olika posterna.

Med utgångspunkt från en skälighetsbedömning betalas ersättning för begravningskostnader med 45 000 kr. I den kostnaden kan ingå följande poster i det enskilda ärendet.

- Dödsannons
- Transport av den avlidne från sjukhuset till bisättningslokalen
- Svepning/Kista/Urna
- Kistdekorationer
- Bärare
- Tryckta psalmkort
- Solosång/Musik
- Gravsten/Inskription på befintlig gravsten
- Minnesalbum
- Begravningsmåltid/Minnesstund
- Begravningsbyråns arbetskostnad inkl representation vid begravning

Beroende på vilket trossamfund den avlidne tillhörde kan begravningsceremonin variera och innehålla andra moment än vad som gäller för Svenska kyrkan, vilket förutsätts inte innebära några kostnader utöver vad som kan anses vara skäliga och rymmas inom schablonersättningen.

Samordningsförmåner

Vid arbetsskada/färdolycksfall samordnas schablonersättningen (45 000 kr) med begravningshjälp enligt LAF – 30 % av prisbasbeloppet (för 2010, 12 720 kr), vilket ger ersättningen 32 280 kr (32 500 kr).

Ersättning från försäkringar för begravningskostnader och liknande som är anpassade till faktiska kostnader. Ersättning från försäkringar/avtal med förbehåll om regressrätt (NJA 1945 sid 403).

Ej samordning

Dödsfallsersättning från olycksfallsförsäkring har liksom ersättning på grund av livförsäkring karaktär av summaförsäkring och är inte samordningsbar.

För de med kollektivavtal mellan Svenskt Näringsliv och LO ingår i kollektivförsäkringen ersättning för begravningskostnader (TGL) med 50 % av prisbasbeloppet (för 2010, 21 200 kr). Enligt Trafikskadenämndens praxis anses ersättningen inte samordningsbar.

Andra kostnader till följd av dödsfallet

Sorgkläder

Ersättning för sorgkläder betalas till make/sambo, barn och föräldrar samt vid registrerat partnerskap. Är den avlidne ett barn betalas sorgkläder också till syskon som bor i samma hushåll. Numera är det allt vanligare att det i begravningssammanhang anges valfri alternativt ljus klädsel, vilket innebär att det inte krävs särskilda sorgkläder.

Sorgkläder som normalt endast brukas i samband med begravningen exempelvis slöja, ersätts i sin helhet.

Plagg med bibehållet bruksvärde efter begravningen ersätts med hälften, exempelvis mörk kostym, mörk kjol/klänning.

För plagg som helt saknar karaktär av sorgkläder eller tillbehör betalas ingen ersättning enl. NJA 1949 sid 693 och NJA 1971 sid 78. Exempelvis vit skjorta, svarta skor, handväska.

Resor/Inkomstförlust

Kostnader för resa/inkomstförlust upp till högst 10 dagar, som är nödvändiga för att ordna begravningen (alt. begravningsbyrå) ersätts i sin helhet (FFR 1950 sid 220).

Skälig kostnad för resa till begravning (inte inkomstförlust/traktamente) för efterlevande make/sambo, barn, föräldrar ersätts. I denna post ingår för denna krets även resekostnader till begravning från övriga världen (Australienfallet). Resor till utlandet bedöms på samma sätt.

Begravning utomlands

Tillfälligt boende i Sverige – turist/tillfällig anställning (inkl EU-regler)

Om den avlidne är turist eller tillfälligt boende i Sverige och har en tillfällig anställning, men avsikten varit att återvända till hemlandet betalas utöver schablonersättningen också ersättning för transport av den avlidne för begravning i hemlandet.

Invandrare med permanent boende i Sverige

Om den avlidne är invandrare som permanent bodde i Sverige lämnas ersättning enligt schablon oavsett om begravningen sker i Sverige eller annat hemland.

Avsteg från schablon

Avsteg från att ersätta kostnaden enligt schablon kan bara göras om det finns särskilda skäl av religiös eller annan art. Emellertid gäller att Svenska kyrkan ansvarar för att det finns kyrkogårdar och gravplatser för alla, oavsett religiös övertygelse. Detta innebär att det normalt ska finnas begravningsplatser oavsett trossamfund och därför omfattas av kostnaden för en svensk begravning.

Ej ersättningsbara poster

Kostnad för framtida skötsel av gravplats är inte ersättningsbart (NJA 1964 sid 209).

Bouppteckningskostnader eller kostnad för boutredning kan inte heller ersättas (NJA 1930 sid 86, NJA 1943 sid 139).

Boutredningskostnader ersätts ej (FFR 1993:2 sid 116).

Anhörigas hedersbetygelser i form av blommor/kransar är principiellt inte ersättningsbara, men kan ingå i schablonbeloppet efter anhöriga (dödsboet) själv disponerar ersättningsbeloppet.